

Lausuntopyyntö / Yliopistojen rahoitusmalli

1. Lausunnonantaja ja lausunnonantajan yhteys henkilön tiedot:

Vastaajien määrä: 1

Yritys / Organisaatio	Sukunimi	Etunimi	Sähköposti
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ	Tanskanen	Hanna	hanna.tanskanen@oaj.fi

2. Pidätkö ehdotettua opiskelijapalautteen rahoitustekijän lisäämistä osaksi rahoitusperusteita ja sille ehdotettavaa painoarvoa tarkoituksenmukaisena? Pidätkö rahoituksen laskennan perustaksi valittuja kysymyksiä tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

- Opiskelijapalaute vahvistaa mallin laatu- ja laadun näkökulmaa, ja on ensimmäinen selkeä laadullinen mittari. Opiskelijapalautteen painoarvo on riittävä. Kysymysten kuusi kategoriaa ovat tarkoituksenmukaisia. Rahoituksen laatu- ja laadun näkökulmaa muilta osin tulee jatkossa vahvistaa edelleen.

3. Pidätkö ehdotettua opiskelijapalautteen perusteella määräytyvän rahoituksen laskentamekanismia tarkoituksenmukaisena?

Vastaajien määrä: 1

- Ainakin alkuvaiheessa on tarkoituksenmukaista, että jokainen vastaus on yhtä merkittävä rahoituksen kannalta. Tämä kannustaa yliopistoja panostamaan siihen, että vastausprosentit olisivat suhteellisen korkeita, jolloin saadaan luotettavaa pohja-aineistoa ja yliopistot saavat tietoa riittävän luotettavaa tietoa eri tutkinto-ohjelmista ja tiedekunnista. Vuoden 2015 osalta rahoitus jaettaisiin kahden vuoden tilastotietojen perusteella (ensimmäiset tulokset lokakuulta 2013). Erityisesti tässä olisi tärkeää, että vastausmäärät olisivat korkeita, eivätkä poikkeaisi yliopistoittain merkittävästi. Jatkossa on tärkeää, että vastaamisen palkitsemisesta siirrytään kyselyn antaman tuloksen mukaiseen rahoituksen jakamiseen ja ryhdytään painottamaan vastauksia tarpeen mukaan.

4. Pidätkö ehdotettuja koulutusosion rahoitustekijöiden painoarvojen muutoksia tarkoituksenmukaisina?

Vastaajien määrä: 1

- OAJ näkee, että 55 opintopisteen suorittaneiden uusi osuus on melko korkea. Suhteessa sen painoarvo kasvaa suoritettuihin tutkintoihin verrattuna. Mittarin vaikutusta on seurattava, että se todella lähtee yliopistoissa vaikuttamaan toivotusti opintojen sujuvoittamiseen eli opintoprosesseihin ja opinto-ohjaukseen. Sen tulee vaikuttaa myös siihen, että opettajan ja opiskelijan välistä vuorovaikutusta (panostusta opetukseen) lisätään. Mittarin suurena vaarana on, että se ohjaa yliopistot heikentämään tutkintojen laatua esimerkiksi siten, että tutkintojen sisältöjä vähennetään opintopistemäärän kartuttamiseksi.

Vaikka työryhmä on perustellut alempien tutkintojen prosenttiosuuden vähentämisestä sillä, että opiskelijapalaute koskee kandidaatin opintoja, on viesti kandidaattiopintojen painoarvon vähenemisestä valitettava.

Osa alemmista tutkinnoista antaa myös jatkossa palvelujärjestelmämme kannalta tärkeisiin ammatteihin vaadittavan kelpoisuuden. Esimerkkinä voidaan mainita lastentarhanopettaja tai farmaseutti. Rahoitusmallin tulee jatkossa kannustaa yliopistoja järjestämään myös kandidaattitasoista koulutusta. Tämän takaamiseksi opiskelijapalautteen prosentteja tulee ottaa myös ylemmistä tutkinnoista siten, että alempien painoarvo on 7 % ja ylempien 13 %. Näin menetellen yliopistoja kannustetaan kiinnittämään huomiota ja panostamaan ensimmäisten vuosien opintoihin. Ohjauksen lisääminen opintojen alkuvaiheessa sitouttaa opiskelijan yliopistoyhteisöön, ja menestyminen kandidaattivaiheen opinnoissa heijastuu myös maisterin opintoihin.

5. Pidätkö ehdotettua julkaisufoorumin ottamista rahoituksen laskennan perusteeksi, vertaisarvioituille julkaisuille ehdotettua laskentamekanismia ja vuosien 2015-2016 siirtymäkauden käyttöä tarkoituksenmukaisena?

Vastaajien määrä: 1

- Julkaisufoorumin luokitteluun on käytetty aikaa ja on pyritty siihen, että aloja kohdellaan tasapuolisesti. Kuitenkin eri alojen sisällä on vielä kehitettävää. Siirtymäaika on tarkoituksenmukainen, ja antaa aikaa tarkentaa alakohtaisia julkaisutapoja. Siirtymäkausi mahdollistaa myös luokittelun toimivuuden tarkastelun sekä ala- että yliopistokohtaisesti.

Taideyliopiston ja eri yliopistoissa olevien taiteellisten tiedekuntien toiminnan kehittämisen ja laadukkuuden kannalta on tärkeää, että taideteot ja muut taiteelliset ym. julkaisut ovat mukana joko jollakin tavalla julkaisufoorumin kategorioissa, tai jatkossa taideteoille tulee luoda vastaava oma fooruminsa.

6. Pidätkö siirtymäkauden jälkeistä tutkimuksen laadun vahvempaa korostamista tarkoituksenmukaisena?

Vastaajien määrä: 1

- Siirtymäkauden aikana on tarkasteltava, millaista vaikutusta luokittelulla on eri alojen käytäntöihin ja tutkimuksen suuntautumiseen, ennen kuin siirrytään tällaisiin kertoiimiin. Ei varmasti ole tarkoituksenmukaista, että tiede yksipuolistuisi.

Erityisesti tasoluokkien 0 ja 1 pienet kertoimet voivat heikentää opetushenkilöstön tutkimusmahdollisuuksia. Vahvempi korkeamman tason julkaisujen vaade voi johtaa koulutuksen ja tutkimuksen eriytymiseen edelleen. Lähtökohtaisesti jokaisen yliopistossa opettavan tulee tehdä tutkimusta. Kuitenkin paljon opettavalla henkilöstöllä ja heille melko pienellä tutkimukseen varatulla ajalla voi olla haastavaa ylläpitää aktiivista roolia tutkimusryhmissä ja verkostoissa niin, että julkaiseminen korkeimmilla tasoilla on mahdollista.

Kertoimien pienuus ei välttämättä edistä yliopistojen yhteiskunnallista vuoropuhelua ja tutkimuksen popularisointia suurelle yleisölle, puhumattakaan siitä, että se kannustaisi opetusmateriaalin tuottamiseen, ainakaan yliopistotyönantajan näkökulmasta. Opetushenkilöstöä tulee kannustaa oppimateriaalien, oppikirjojen sekä alan perusteosten julkaisuun. Uudet oppimisympäristöt ja muuttuvat opiskelukäytänteet vaativat kannusteita rahoitukseen.

Mittareiden 55 opintopisteen suorittaneiden (12 %) ja julkaisufoorumin avulla jaettu julkaisut-mittariston (13 %) osuudet ovat lähes yhtä suuria. Nämä voivat myös osaltaan toimia henkilöstön työnkuvia eriyttävinä. Kysymys on ensisijaisesti työnjohdollinen, mutta johon rahoitusmalli välillisesti vaikuttaa. Seurauksena voi olla, että paljon opettava henkilöstö keskittyy opetusprosesseihin, opetuksen kehitystyöhön sekä opetukseen jatkossakin entistä enemmän, eikä tutkimukselle jää juuri aikaa. Tutkimuspainotteisen henkilöstön työ puolestaan painottuu vieläkin enemmän tutkimukseen. Ylimmän opetuksen tulee jatkossakin pohjautua tutkimukseen. Yliopistojen tehtävissä koulutus ja tutkimus eivät saa eriytyä toisistaan, vaan niiden tulee olla toisiaan tukevia.

OAJ katsoo edellä mainituista syistä, että tasojen 0 ja 1 kertoimia pitää harkita uudelleen siirtymäkauden kokemusten valossa.

7. Pidätkö muiden julkaisutasojen huomioimista rahoitustekijänä ehdotetulla tavalla tarkoituksenmukaisena?

Vastaajien määrä: 1

- OAJ katsoo, että kerroin voi olla liian matala, että se kannustaisi yliopistojen tutkijoita tai opettajia tällaiseen toimintaan. Oppimateriaalien kehittämiseen ja muun yliopistollisen opetusmateriaalin kehittämiseen tämä mittaristo ei kannusta. Opetuksen kehittämiseen panostamisen tulee näkyä jollakin tavalla rahoitusmallissa. Ks.vastaus kysymykseen 6.

8. Pidätkö tutkimusosioon liittyviä muita ehdotuksia tarkoituksenmukaisena?

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotukset ovat tarkoituksenmukaisia ja OAJ kannattaa palkitsemista yhteistyöstä yhteisjulkaisujen osalta esitetyllä tavalla.

9. Pidätkö työryhmän muita ehdotuksia tarkoituksenmukaisina?

Vastaajien määrä: 1

- Keskeiset tiedot opiskelijapalautteesta voidaan julkaista Vipunen-tietopalvelussa kuitenkin niin, että yksilönsuoja toteutuu, jolloin palautetta ei voida kohdentaa yksittäisiin henkilöihin tai laitoksiin. Laitokset ja tiedekunnat eri yliopistoissa ovat erikokoisia, jolloin laitostaso voi yksilönsuojan näkökulmasta olla liian pieni yksikkö.

Tulee harkita, että myös muut rahoitusmallin kriteerien perusteella yliopistoille jaetut osuudet ovat julkisia, ml. strategisen rahoituksen perusteella jaettu raha.

10. Muuta lausuttavaa ehdotuksesta rahoitusmallin tarkistamiseksi

Vastaajien määrä: 1

- Rahoitusmalliin on tehty erilaisia muutoksia kuin alun perin vuonna 2011 ennakoitiin. Työryhmä on joutunut puuttumaan myös tutkintojen osuuteen. OAJ:n mielestä koko rahoitusmallia on nyt vielä katsottava kokonaisuutena. Ohjaako se siihen suuntaan kuin on tarkoitus? Muutokset voivat tehdä sen, että joku mittariston osa voi painottua aikaisempaa voimakkaammin, vaikka ehkä näin ei alun perin ollut tarkoitus. Esimerkiksi tohtorin tutkintojen painoarvo suhteessa muihin tutkintoihin on nyt kasvanut. Onko tämä haluttu kehitys?

OAJ:n mielestä rahoitusmallin laatu näkökulmaa tulee opetuksen osalta vahvistaa ja on ehdottanut lukuisia erilaisia laadun mittaamiseen soveltuvia mittareita, kuten opettaja/opiskelija-suhdelukua, pedagogisesti pätevän henkilöstön määrää tai opetukseen tehtäviä panostuksia suhteessa yliopistojen kokonaisrahoitukseen. Yliopistokoulutuksen tavoitteena on opiskelijan oman potentiaalinsa vahvistaminen ja ohjaaminen elinikäiseen oppimiseen. Tätä kautta syntyy uutta osaamista ja uutta työelämää. Pedagogisesti pätevä henkilöstö pystyy käyttämään laajasti erilaisia opetusmenetelmiä ja toimintamalleja opetuksessa ja sen kehittämisessä.

Lopuksi, alakohtaisen ja valtakunnallisten erityistehtävien erillisrahoituksen piirissä olevien mm. taidealojen sekä opettajankoulutukseen liittyvien harjoittelukoulujen rahoituksen riittävyyteen tulee kiinnittää huomiota. Niiden rahoituksen taso on turvattava.